

‘Twee mannen die hand in hand lopen, dat is bijna een politieke daad geworden’

Waarom raken mannen, en dan vooral hetero’s, elkaar zo weinig aan? Choreograaf Koen De Preter vraagt het zich af in zijn nieuwe voorstelling *Tender men*, een intieme *bromance* tussen vier dansers. ‘We kijken meer op als mannen elkaar zacht aanraken dan wanneer ze dat hard doen. Dat is toch vreemd?’

Door **Filip Tielens** Foto **Johan Jacobs**

Een voorstelling over aanraking: het klinkt erg actueel in tijden van corona en huidhonger. ‘Maar het idee bestaat al langer, hoor’, zegt De Preter (39). ‘Ik heb het gevoel dat we elkaar steeds minder aanraken, en dat geldt zeker voor mannen.’

Waarom is aanraking onder heteromannen zo’n taboe?

— ‘Volgens mij komt dat vooral door de angst om als homoseksueel bestempeld te worden. Vanaf het moment dat homoseksualiteit meer ruimte kreeg in onze samenleving, is er een tegenreactie gekomen van mannen die zich hiervan wilden distantiëren en fysiek contact zijn beginnen te vermijden.’

Terwijl het vroeger heel normaal was dat mannen elkaar aanraakten.

— ‘Ja. Ter inspiratie voor de voorstelling hebben we naar foto’s gekeken uit de jaren twintig, waarop

vrienden zich lieten portretteren. Met het oog van nu zou je denken dat het om koppels gaat, maar het zijn allicht gewoon vrienden die zich lieten fotograferen in vrij intieme houdingen.’

Ook in veel culturen uit het Midden-Oosten en Azië is het heel gewoon dat jongens en mannen arm in arm lopen, zonder dat men meteen denkt aan een romantische context.

— ‘Ik was ooit in Sri Lanka. Ik stond ervan versted hoe veel mannen daar hand in hand liepen. Dat is ook zo in Zuid-Korea, waar ik geregeld kom omdat mijn vriend van daar afkomstig is. Een theorie is dat het daar makkelijker kan, net omdat homoseksualiteit er zo’n taboe is. Er wordt minder over gesproken. En dus leggen mensen niet meteen die link wanneer ze mannen hand in hand zien lopen.’

Volgens socioloog Michael Kimmel kan aanraking tussen (westerse) heteromannen enkel wanneer we niet de link leggen met homoseksualiteit, zoals bij sport.

— ‘Je moet eens een doelpunt bekijken in slow motion! Dan zie je hoe voetballers op elkaar springen en elkaar kussen, in een hypermannelijke context, met fans die hen toejuichen. Maar plaats je dat in een andere setting, dan is het plots niet langer aanvaard. Een vriend van me doet gevechtssport. Hij zei me: “Er wordt meer opgekeken als mannen elkaar zacht aanraken dan wanneer ze dat hard doen.” Dat is toch vreemd?’

In ‘Tender men’ werk je met vier dansers uit verschillende culturen en met een andere dansachtergrond. Beïnvloedt dit hun kijk op mannelijke aanraking?

— ‘Zeker, ook afhankelijk van de vraag of ze homo, hetero of bi zijn. Neem Benoît Nieto Duran, die een breakdancer is. Voor hem is de hedendaagse dans, met veel zachte aanrakingen, een heel nieuwe wereld. Maar het interesseerde me niet om vier dansers met dezelfde skills en visie te verzamelen. Ik ben vooral benieuwd naar het verschil.’

Sinds #MeToo losbarstte in de podiumkunsten, is het belangrijk om goed af te spreken wat kan en niet kan tijdens repetities.

— ‘Ja. Ik heb onlangs een workshop gevolgd over hoe om te gaan met #MeToo en gevoelige scènes. Een van de zaken die ik daar leerde, was *the wheel of consent*, een model dat werd ontwikkeld door seksuologe Betty Martin. Zij zegt dat er vier stappen zijn om te spreken van instemming in intieme relaties: die hebben te maken met toestemming vragen en krijgen om de ander aan te raken. Tijdens onze repetities hebben we een stopwoord geïnstalleerd: “Ulu”. Het woord betekent op zich niets, maar de dansers kunnen het gebruiken om aan te geven wanneer ze iets niet fijn vinden of iets emotioneel ongemakkelijk is. Dan stoppen we meteen, zonder dat ze er verdere uitleg bij moeten geven.’

Bent u zelf een zeer fysiek persoon?

— ‘Ja, maar dat is bij wel meer dansers zo, denk ik. In de culturele sector is het alleszins heel normaal om elkaar een kus of knuffel te geven, of dat was het toch voor corona. Het valt me wel op dat ik fysieker ben met vrouwen dan met mannen, gewoon omdat er dan geen romantiek in het spel is – toch wat mij betreft.’ (*lacht*)

Raakt u ook vaak niet-homoseksuele mannen aan?

— ‘Ik ben daarvoor op mijn hoede, omdat je niet wilt dat iemand denkt dat je interesse in hem zou hebben. Mijn vader geef ik altijd een kus en heel soms een knuffel. Het initiatief wat knuffels betreft komt wel telkens van mijn kant. Ik heb één nonkel die dat weigert en me enkel een hand geeft.’

Loopt u zelf hand in hand met uw vriend?

— ‘We zijn daar eerder voorzichtig in. Als het aan mij lag, liepen we vaker hand in hand. Maar mijn vriend doet het niet zo graag. Je krijgt er altijd wel reactie op, het gaat bijna nooit onopgemerkt voorbij. Ofwel glimlachen mensen naar je, ofwel laten ze hun afkeuring blijken en soms word je uitgescholden – dat hebben we al meegemaakt. Hand in hand lopen is bijna een politieke daad geworden. Als je het doet, maak je een statement. En dat is jammer.’

Zal het volgens u ooit normaal worden om meer fysiek contact te hebben?

— ‘Bij de jonge generaties is er alleszins een grotere openheid en aanvaarding. Maar zolang “gay” en “homo” gebruikt worden als scheldwoorden, maak ik me zorgen. Sinds #MeToo wordt een aanraking ook heel snel geseksualiseerd. Terwijl dat helemaal niet zo hoeft te zijn. Aanraking is een van onze meest primaire behoeftes.’

‘Tender men’ gaat in première op 20 en 21 oktober in Kunsten-centrum STUK in Leuven en daarna op tournee. Speellijst via koendepreter.com